

**İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları
Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyumu: Uppsala Belediyesi
Örneği**

Safa Karataş¹

Özet

Bu araştırma, İsveç'te yerel yönetimlerce uygulanan ve mültecilerin sosyal uyumunun tesisini hedefleyen bir kamusal yetişkin eğitimi programı olan Sivil Oryantasyon Programı'nı, programın uygulayıcısı yetişkin eğitimcileri, katılımcılar, yerel yönetim temsilcileri ve sivil toplum örgütlerinin yetkililerinin görüşleri bağlamında ve programın gözlemi çerçevesinde incelemeyi ve bir durum çalışması ortaya koymayı hedeflemiştir.

Araştırma çerçevesinde yetişkin eğitimcileri, programın yararlanıcısı mülteciler, yerel yönetim temsilcileri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş, aynı zamanda bahse konu program yapılandırılmamış bir biçimde gözlemlenmiştir.

---

¹ safakaratas@gmail.com

Aynı zamanda, söz konusu incelenen programın dayandığı yasal mevzuat ve dayanaklar incelenmiş, İsveç'in göç tarihi bağlamında konu günümüz ile ilişkilendirilmiş, böylece program incelenmesine daha uygun bir kavramsal arka plan geliştirilmiştir.

Sonuç olarak, programın genel yapısının, yetişkin eğitiminin temel ilke ve prensipleri ile örtüştüğü, programın katılımcı merkezli bir yapıya sahip olduğu ve mültecilerin İsveç'teki toplumsal hayata uyumlarını güçlendirdiği gibi bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yetişkin eğitimi, mülteci entegrasyonu, sosyal uyum.

Abstract

This research aims to conduct a case study in the context of civil orientation program, which is a public adult education practice implemented in Sweden by local authorities, within the data gathered from the interviews realized with the adult education implementors, participants, representatives of local authority, civil society organizations and observation of the program.

Within the research, semi constructed interviews were conducted with the trainers, refugees (participants of the program), local authority representatives, representatives from civil society organizations and besides the mentioned program was observed in a non-constructed approach by the researcher. Moreover, the legal base of the program was analyzed, the subject was linked with the history of migration in Sweden and a conceptual background was ensured in order to deepen the topic.

As a result, the general structure of the civil orientation program was founded in line with the general principles of adult education and it is believed that the participant centered program is a fostering element of the social cohesion progress of the refugees in Sweden.

Keywords: Adult education, refugee integration, social cohesion.

1. Giriş

İnsanlık, tarih boyunca her daim daha iyiyi aramış, yaşamdaki diyalektik onu sürekli "yolda olma" durumunda tutmuştur. Bu nedenle, göç de bilinen insanlık tarihi boyunca sürekli var olagelen bir kavram olarak güncelliğini korumuştur. İnsanlık tarihi kadar eski olan bu kavram, söz konusu bu güncelliğini gelecekte de korumaya devam edecektir. Dolayısı ile, temelinde göçe karşı yaklaşımın, göç kavramının "normal" bir konu olduğunun ön kabulü ile başlaması gerekir. Birbirini tanımayan iki toplumun bir araya gelmesi ile "gelen" ve "zaten orada olan" arasındaki potansiyel gerilimin ise yapısal önlemler ile yönetilmeye muhtaç bir konu olduğu artık birçok farklı çevreden uzmanlarca kabul görmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye'nin de ciddi ölçüde etkilendiği zorunlu göç ve yarattığı uyum ihtiyacı, İsveç sistemi özelinde ele alınmaya çalışılmıştır. İsveç'in Uppsala kentinde gerçekleştirilen durum çalışması ile sosyal uyumun tesisi için alınan yapısal önlemlerden biri ve bir yetişkin eğitimi faaliyeti olan Sivil Oryantasyon Programı değerlendirilmiştir. Çalışmanın veri toplama uygulamaları için birden fazla adımda uygulamalar yürütülmüştür. İlk aşamada, programın yasal dayanakları, uygulama yöntemleri ve İsveç'in ilgili mevzuatları doküman incelemesi yoluyla analiz edilmiştir. İkinci aşamada saha çalışmasına geçilmiş ve programın uygulayıcıları olan eğitimciler, programın katılımcıları, yerel yönetim yetkilileri ve ilgili sivil toplum örgütü temsilcileri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte araştırmacı, programın uygulandığı iç ve dış faaliyetlere katılarak yapılandırılmamış gözlem yürütmüştür.

Araştırmada kullanılan görüşme soruları, yetişkin eğitimi ve sosyal uyum literatürü çerçevesinde geliştirilmiş; katılımcıların programa ilişkin deneyimlerini, algılarını ve değerlendirmelerini ortaya çıkarmayı amaçlayarak yarı yapılandırılmış biçimde tasarlanmıştır. Görüşmeler sırasında soruların sırası ve kapsamı, görüşmenin akışına ve katılımcıların ifade biçimlerine göre esnek biçimde uyarlanmıştır.

Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi benimsenmiştir ve edinilen veriler, araştırmanın amaçları ve araştırma soruları doğrultusunda çözümlenmiştir. Analiz sürecinde katılımcı ifadelerine doğrudan alıntılarla yer verilmiş; gözlem notları, görüşme verileriyle birlikte harmanlanmıştır. Bununla birlikte, farklı veri kaynaklarının (eğitmenler, yararlanıcılar, yerel yönetim ve sivil toplum temsilcileri) birlikte kullanılmasıyla veri çeşitliliği sağlanmış, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği artırılmış ve görüşme verileri gözlem bulguları ile

karşılaştırmıştır. araştırmacının sahada uzun süreli etkileşimi ve doğrudan gözlemi de çalışmayı güçlendiren hususlar arasında yer almaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu, İsveç'in Uppsala kentinde gerçekleştirilen Sivil Oryantasyon Programı'nın uygulayıcısı olan eğitmenler, katılımcılar, yerel yönetim temsilcileri, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri oluşturmaktadır. Sivil Oryantasyon Programı'nın yararlanıcıları olan yetişkinler, konunun doğrudan muhatapları olduklarından programın değerlendirilmesinde önemli bir veri kaynağı olmuştur. Bununla beraber, programın uygulayıcısı olan yetişkin eğitimcilerinin söylemleri ve pozisyonları, programın uygulama boyutuna ilişkin önemli fikirler vermiş ve aynı zamanda araştırmacının, programı yetişkin eğitiminin temel ilkeleri çerçevesinde değerlendirebilmesine dair bir zemin sunmuştur. Konunun idari sorumluları olan yerel yönetim temsilcilerinin konuyla ilgili görüşlerinin ise, konu ile ilgili politik düzeyde bakış açısını sağlaması açısından önemli bir role sahip olduğu düşünülmektedir. Sivil toplum örgütlerinin yetkilileri ile yapılan görüşmeler ise konunun, sivil toplum alanına olan yansımaları sağlaması ve özellikle kitlesel göç konusunda önemli roller üstlenen sivil toplum örgütlerinin konuya olan bakışını ortaya koyması açısından önemli görülmüştür.

Araştırmanın gerçekleştirildiği dönemde programa katılan katılımcı grubunun içinde gönüllü olan sekiz kişilik alt çalışma grubu ile derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu gönüllü örnekleminin içinden kapsayıcı bir sonuç alabilmek adına görüşülen katılımcıların yaş, cinsiyet, okuryazarlık durumu gibi hususlar konusunda çeşitlilik sağlanmıştır. Buna göre katılımcıların yaşları yirmi bir ile elli üç arasında değişmiş, yarısı kadın ve yarısı erkek yararlanıcılardan oluşmuş, aralarından iki kişinin Latin harfleri okur yazarı olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcılar Suriye uyrukludur.

Ayrıca Sivil Oryantasyon Programı'nda görev alan dört eğitmenle görüşme yapılmıştır. Uluslararası kuruluşlardan konuyla ilgisi ve uzmanlığı ile bilinen Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ile sivil toplum örgütlerinden FARR (İsveç Mülteci Destek Grupları Ağı) ve SIU (Göçmen Dernekleri İş birliği Ağı) araştırmanın sivil toplum kuruluşları ayağını oluşturmuştur. Söz konusu sivil toplum örgütleri, mültecilere yönelik yürüttükleri sosyal ve hukuki danışmanlık faaliyetlerinin yanı sıra aynı zamanda sosyal uyuma yönelik çalışmaları ile bilinmektedirler. Söz konusu birer sivil toplum örgütü temsilcisi de çalışma grubunun ikinci alt grubunu oluşturmuştur. Araştırmanın yerel yönetimler ayağını ise Uppsala Belediyesi İş Geliştirme Birimi, Eğitim Organizasyon Birimi,

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyum

Göçmenler İçin Temel Haklar Birimi, İsveç Belediyeler Birliği (Sveriges Kommuner och Landsting) yetkilisi altı kişi oluşturmuştur ve söz konusu grup, üçüncü alt grup olmuştur.

İsveç, nüfusuna oranla, son yıllarda yaşanan yoğun mülteci hareketliliğinden en çok etkilenmiş Avrupa ülkelerinden biridir. Bununla birlikte İsveç İstatistik Kurumu verilerine göre İsveç dışında doğmuş kişi 1,877,050; her iki ebeveyni de yabancı olan ve İsveç'te doğan kişi sayısı 561,957; bir ebeveyni yurtdışında, bir ebeveyni ve kendisi İsveç'te doğmuş kişi sayısı ise 754,082 kişidir ve 10,196,177 kişi olan toplam İsveç nüfusunun 3,193,089 kişisini, yani üçte birinden fazlasını göçmen arka planına sahip kişiler oluşturmaktadır (SCB, 2018). Kuşkusuz bu çokuluslu ve çokkültürlü yapı, savaş koşullarından mustarip ve daha iyi bir gelecek arayan insanlar için sunduğu müreffeh imaj ve koşullarla birlikte, İsveç'i bir çekim noktası haline getirmiştir. Bununla birlikte, yine bu çalışmada bahsedilmiş olan, bu çok kültürlü yapıyı sosyal anlamda düzenlemek üzere kurgulanmış ilgili yasal mevzuat ve uygulamalar da işin içine eklenince, İsveç oldukça cezbedici bir "göç" merkezi haline gelmiştir.

İsveç Göç Ajansı'nın verilerine göre İsveç, 2000 yılından 2017 yılına dek 712.352 sığınma başvurusu almıştır. 20 ila 30 bin bandında seyreden yıllık sığınma başvurusu sayısı, sırasıyla 2012 yılından itibaren 43.887, 2013'te 54.259, 2014'te 81.301 olarak artan bir grafikte ivmelenerek yükselmiştir. Avrupa'ya büyük Suriyeli göçünün yaşandığı 2015 yılında ise İsveç 162.877 başvuru alarak yıllık grafikteki en üst noktaya ulaşmıştır. Takip eden yıllardaki rakamlar ise 2016'da 28.939, 2017 yılında ise 25.666 olarak gerçekleşmiştir (Migrationsverket, 2018). Bu rakamlar, ülkemizde bulunan sığınmacı nüfusu ile karşılaştırılamayacak derecede küçük sayılabilir. Ancak, Türkiye'deki seksen milyonluk ülke nüfusunun içindeki dört milyon civarı sığınmacı, sığınmacı nüfusun en yüksek dönemlerinde ülke nüfusunun %5'ine tekabül etmiştir. Bununla birlikte on milyon civarı olan İsveç nüfusunun, 700 bini aşkın sığınmacı nüfusuna oranı %7'ye ulaşır. Bu oran ise, İsveç'in bu anlamda en az Türkiye kadar önemli bir sorumluluğa sahip olduğunun göstergesidir.

2. Bulgular

2.1. Eğiticilerin Özellikleri ve Seçimi

Uppsala Belediyesi Sivil Oryantasyon Programı yetkilisinden alınan bilgiye göre, programın uygulayıcısı olan ve katılımcılarla doğrudan teması olan tüm eğiticiler, programı uyguladıkları dili anadili ya da ikinci dili olarak kullanan kişilerden seçilmektedir. Görüşülmüş olan dört eğitici de ya uzun süredir İsveç'te yaşayan ya da İsveç'te doğmuş,

eğitmelerini İsveç'te tamamlamış kişilerden oluşmaktadır. Görüşülmüş olan kişilerin üçü Arapça ve biri Kürtçe programları gerçekleştiren öğretmenlerdir. Arapça uygulayıcısı öğretmenlerden biri, İsveç'e sonradan yerleşmiş ve İsveççe dilini sonradan edinmiş bir göçmendir. Bunların dışında kalan üç öğretmen, İsveç'te doğmuş ve anadilleri olan dillerin yanında İsveççeyi de aynı zamanda ikinci dil olarak öğrenmiş, çift dilli kişilerdir.

Yine Sivil Oryantasyon Programı yetkilisinden edinilen bilgiye göre, yapılan görüşmelerin neticesinde, eğitimcilerin seçiminde pedagojik ya da andragojik bir deneyimin aranmadığı, böyle bir aday olması halinde ilgili adaya öncelik verildiği, ancak bu hususun eğitici seçiminde bir kriter olarak benimsenmemiş olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Belediye yetkililerinin zaman içerisinde ilişki geliştirdikleri eğitimcilerden bir havuz oluştuğu, ilgili dilde kurs açılması gerektiğinde söz konusu kişilerle temasa geçildiği bilgisi verilmiştir. Kişilerin seçiminde belirlenmiş en önemli kriterlerden birinin, görev yapacak olan öğretmenlerin çok iyi düzeyde yazılı ve sözlü İsveççe bilmeleri olduğu beyan edilmiştir. Uzun süredir İsveç'te yaşayan ya da İsveç'te doğmuş olan söz konusu kişilerin, ilgili bu ihtiyacı rahatlıkla karşıladıkları gözlemlenmiştir.

2.2. Eğitim Materyallerinin Genel Özellikleri

Sivil Oryantasyon Programı dâhilinde, kullanılan basılı materyal "Om Sverige (İsveç Hakkında)" kursun temel basılı materyalidir ve tüm katılımcılara kendi dillerinde dağıtılır. Kitap, Arapça, Farsça, Kürtçe (Sorani ve Kurmançi lehçelerinde), Somalice, İspanyolca, İngilizce, Rusça, Tigrinyaca ve Dari dillerinde mevcuttur. Çalışma çerçevesinde Belediye tarafından araştırmacı için kitabın İngilizce versiyonu sağlanmıştır. Kitap, *İsveç'e Varış, İsveç'te Yaşam, İsveç'te Hayatı İdame Ettirmek ve Geliştirmek, Bireysel Hak ve Yükümlülükler, İsveç'te Aile Kurmak ve Çocuklarla Yaşam, İsveç'te Etki Yaratmak, İsveç'te Sağlık, İsveç'te Yaşlanmak* gibi sekiz ana kategoriden ve *sosyal uyum, İsveç tarihi, nüfus, barınma, güvenlik, istihdam, iş kurmak, vergi sistemi, sosyal güvenlik, yetişkin eğitimi olanakları, örgütlenme, eşitlik, insan hakları, ayrımcılıkla mücadele, çocuk hakları, kadına karşı şiddetle mücadele, eğitim sistemi, sosyal yardımlar, demokrasi, seçim sistemi, örgütlenme özgürlüğü, sağlık sistemi, emeklilik, miras vd.* gibi elli yedi alt başlıktan oluşmaktadır. Temel düzeyde ancak oldukça detaylı ve farklı başlıklarda bilgiler içeren "İsveç Hakkında" isimli bu kitap, kurs müfredatının genel gidişatını ve konuların sıralamasını belirlemektedir.

Materyallerin yönlendirmesi ile yürütülen, doğru ya da yanlış olarak nitelendirilen bir atmosferin olmadığı tartışma gruplarında herkes fikrini özgürce ifade edebilmektedir. Kuşkusuz eğitmenin varmak istediği, arzu edilen bir öğrenme çıktısı mevcuttur Ancak

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyum

gözlemin gerçekleştirildiği süre boyunca, her konuda mutlaka söz konusu arzu edilen öğrenme çıktısını savunan katılımcılar mevcut olmuştur ve bu şekilde eğitmen yönlendirmesinin ve didaktik gerekliliğin asgariye indiği, grubun söz konusu arzu edilen öğrenme çıktısına kendi kendine vardığı bir atmosferin varlığından bahsetmek mümkündür. Bu yönü ile söz konusu tartışma yönteminin, oldukça öz yönelimli (*self directed*) bir yöne sahip olduğu bulgusuna erişilmiştir.

2.3. Müfredat ve Uygulama Süreleri

Program yetkililerin aktarımlarından ve Yerleşim Yasası metninden edinilenlere göre Sivil Oryantasyon Programı, mülteci statüsü ile oturma izni sahibi olmuş herkesin katılımı gereken bir programdır. Ülkeye düzensiz yollarla gelen kişilerden alınan sığınma başvurularının ardından, sığınmacılar “kamp” ismi ile tarif ettikleri geçici barınma merkezlerine yönlendirilmektedir. Sığınmacıların ilgili merkezleri terk etmeleri, sığınma başvuruları sonuçlanana dek mümkün değildir. Sığınma başvurusu kabul edilen kişilerin yerleştirmeleri ise, yine Belediyeler ile istişare halinde, planlama dahilinde ve kotalarla gerçekleştirilmektedir. Sığınma başvurularının kabulünün ardından başlayan “mültecilik” süreci, kişilerin ilgili otorite olan İsveç Göç Ajansı tarafından, ilgili Belediyeye yönlendirilmeleri ile devam eder.

11

Programın uygulanma süresi, ilgili Belediyenin karar ve inisiyatifine bırakılmıştır. Bu çerçevede bazı Belediyeler uygulama süresini uzun tutarken, bazıları ise asgari saat koşulunu yerine getirmekle yetinmektedirler. Ancak her ne koşulda olursa olsun, sığınma başvurusu kabul edilen tüm mülteciler, bu program dahilinde en az altmış saat eğitime tabi tutulmak zorundadırlar. Uppsala Belediyesi yetkilileri de kendi organize ettikleri kursun 70-80 saat civarında tamamlandığını dile getirmişlerdir.

2.4. Eğitim Mekânları

Uppsala'da geçirilen zaman ve gerçekleştirilen gözlem boyunca, ilgili yetişkin eğitimi programı olan Sivil Oryantasyon Programı'nın uygulandığı iki mekân ziyaret edilmiş, program çerçevesinde katılımcılar için gerçekleştirilen bir saha çalışması etkinliğinde bulunulmuş ve aynı zamanda programın devamı esnasında yapılandırılmamış gözlem faaliyetleri icra edilmiştir. Ziyaret edilen ve programın uygulandığı her iki mekân da Uppsala Belediyesi'ne ait binalardır. Yine mültecilere yönelik olan Swedish for Immigrants (SFI) isimli dil kursu, birtakım meslek edindirme faaliyetleri gibi bazı uygulamalar, yine tahsis edilen bu mekânda gerçekleştirilmektedir. Eğitim modüllerinin uygulanması hem iç mekân hem de dış mekânda gerçekleştirilmektedir. Her iki salona da yerden yüksek katlarda yer verilmiştir.

Yetişkin Eğitimi Dergisi/Cilt: 7/Sayı: 13/Kasım 2024/Sayfa: 5-29

Journal of Adult Education/Volume: 7/Issue: 13/November 2024/Pages: 5-29

Tekerlekli sandalye kullanan katılımcıların erişimi için bina girişinde rampa ve kata ulaşan asansör mevcuttur. Aynı zamanda binada engeli olan bireylerin kullanımına uygun tuvaletler de mevcuttur. Bununla birlikte sınıfların yeterli genişliğe sahip olduğu gözlemlenmiştir. Ortalama yirmi civarı katılımcısı olan programı uygulamak için ideal ferahlığa sahip olan sınıflar klima sistemine de sahiptir. Eğitim salonları, gün ışığı alabilen ve gerektiğinde havalandırılması mümkün olan salonlardan seçilmiştir. Bununla beraber, Belediye yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, eğitimin uygulandığı mekânlarda acil çıkış, yangın prosedürleri, iş güvenliği gibi hususların da dikkate alındığı saptanmıştır. Oturumlar esnasında eğitmenler, teknolojik araçlara erişime sahiptir. Oturumlarda sıklıkla görsel – işitsel materyal kullandığından, her eğitim salonunda diz üstü bilgisayar, yansıtıcı ve perdesi, ses sistemi gibi araçlar mevcuttur. Katılımcılar, oturum boyunca, öncesinde eğitmenler tarafından U düzeninde hazırlanan oturma düzeninde oturumu takip etmektedirler. Bu oturma düzeni, hem mekânın fiziksel olarak işlevsel kullanılmasını hem katılımcıların birbirlerini rahatça görebilmelerini hem de klasik sınıf düzeninin yaratabileceği dezavantajları ortadan kaldırarak, söz konusu yetişkin eğitimi programını daha işlevsel hale getirmektedir. Eğitim salonunun mobilyalarının ergonomik, rahat ve uzun saatlerde katılımcıların konforunu sağlayan nitelikte olduğu görülmüştür.

Program, bahsi geçen iç mekân faaliyetlerinin yan sıra, katılımcılar için organize edilmiş çok çeşitli dış mekân aktiviteleri, saha çalışmaları ve kurum ziyaretlerinden oluşan farklı dış mekân aktiviteleri ile de desteklenmektedir. Bu dış mekân etkinlikleri sayesinde katılımcılar, edindikleri pratik bilgileri doğrudan uygulama, ziyaret edilen kurumları yakından tanıma ve gelecekte gerçekleştirecek kullanımlarını şimdiden kolaylaştırma şansına sahip olmaktadır. Araştırmacı da programın önemli bir diğer parçası olan dış mekân faaliyetlerinden birine katılma ve dış mekân faaliyetlerini de gözlemlene imkânı bulmuştur. z konusu faaliyetlerden biri, Şehir Kütüphanesi'ne yapılan ziyarettir. İki eğitmenin eşliğinde yapılan bu ziyarette, yararlanıcılara öncelikle kütüphane tanıtılmış, bölümler gezdirilmiş ve genel bilgi verilmiştir. Bunun ardından, kitap ödünç alma usulleri, kütüphaneden yararlanırken takip edilmesi gereken haklar ve yükümlülükler, çalışma saatleri, resmî tatiller vb. hususlar aktarılmıştır. Yararlanıcıların aynı zamanda kendi dillerinde de birçok kitabı edinebileceği bu büyük kütüphanede yapılan faaliyet kapsamında, iki saatlik de bir serbest zaman tanınmış, yararlanıcıların diledikleri bölümde zaman geçirmesi, arzu edenlerin kütüphane kayıtlarını gerçekleştirerek ödünç kitap alabilmeleri sağlanmıştır.

2.5 Katılımcıların Demografik Özellikleri

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyum

Katılımcıların demografik özelliklerinin, eğitim uygulamalarını doğrudan etkileyen faktörler olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu husus yaş, cinsiyet, yaş ortalaması, menşei ülke ve okuryazarlık durumu açısından, programın uygulanmasından sorumlu ilgili Belediye yetkililerinden edinilen veriler ışığında irdelenmiştir. Söz konusu verilere göre, gözlem çalışmalarının gerçekleştirildiği dönemdeki öğrenci sayısının 42 olduğu tespit edilmiştir. 20 ve 22 katılımcı olmak üzere iki ayrı grupta oturumlara katılan bu 42 kişi farklı yaş gruplarına mensuptur. Program sorumluları ile yapılan görüşmeye göre, katılımcılardan en genç olanının, 20 yaşında bir kişi olduğu tespit edilmiştir. Yaşı en büyük olan katılımcının ise 55 yaşında olduğu görülmüştür. Yaşları yirmi ile elli beş 20 ile 55 arasında değişen 44 kırk dört katılımcının yaşlarının ağırlıklı ortalaması ise 33,76 olarak hesaplanmıştır ve grupta cinsiyet dengesi mevcuttur. Program sorumlularından alınan bilgiye göre, katılımcıların hepsi Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşıdır. Katılımcıların hepsinin Arap harfleri ile okur yazar oldukları ve sekiz kişinin ise Latin harfleri ile okur yazar olmadıkları öğrenilmiştir.

2.6. Katılımcıların İsveç'te Bulunma Nedenleri

Görüşmeciler arasındaki büyük çoğunluk, İsveç'te bulunma nedenini Suriye iç savaşı olarak nitelendirmiştir. Dolayısı ile İsveç'te bulunmak, söz konusu görüşmecilerin kendi tercihleri olmadığından, iç savaş nedeninin dışında başka bir alt neden tespit edilememektedir. İsveç'te bulunabilecek iş imkânları, çok sayıda göçmene ev sahipliği yapan ve göçmen nüfusa alışık bir toplum olması, sunduğu eğitim fırsatları, hâlihazırda barındırdığı Arap nüfus (görüşmeciler arasında dört kişi hâlihazırda İsveç'te akrabaları olduğunu belirtmiştir), görüşmecilerin belirttiği hususlar olmuştur. Aşağıdaki görüşmeci ifadesi bunu doğrulamaktadır:

İsveç'in güçlü bir ekonomisi var. İş imkânları geniş. Aynı zamanda çok sayıda Arap var. Bunların arasında Suriyeli sayısı da fazla. Tabi bizden önce ya da sonra gelen akrabalarımız var. mesela benim amcamın iki çocuğu burada. Tabi herkes zor bir durumdan geldi, insanlar birbirine pek yardım edebilecek durumda değiller ancak yine de sokağa çıktığında tanıdık yüzler görmek güzel oluyor (L, 48, kadın).

Belirtilen görüşler arasındaki en tekrar eden husus, ülkenin ekonomik durumu ve görüşmecilerin kendilerine sunulacak fırsatların ve imkânların görece fazla olduğunu düşünmeleridir.

2.7. Öğrenme Sürecine İlişkin Görüşler

Katılımcılara programın yöntemine ve uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirtmeleri istendiğinde üç temel unsurun öne çıktığı görülmektedir. Bunlardan birincisi sınıflarda yaşa göre bir kümelendirme yapılmaması, ikincisi eğitimin katılımcıların kendi dilinde ya da kendilerini ifade etme yetisine sahip oldukları ikinci bir dilde uygulanması, üçüncüsü eğiticilerin genel yaklaşımları ve uygulama esnasında kullandıkları etkileşime dayalı eğitim yöntemleri olmuştur.

Birincisi ile ilgili olarak program sorumlusu, grupları yaşlara göre kümelemek yerine, mümkün olduğunca farklı yaş ve cinsiyet gruplarından katılımcıyı aynı gruplara konuşlandırarak ilgili gruplar arasındaki etkileşimin de bu vesile ile artırılması hedeflendiğini belirtmiştir. Nitekim söz konusu düzenlemeye dair yansımalar, katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerde de karşılığını bulmuştur. Bir katılımcı söz konusu düzenlemeyi şu sözlerle ifade etmiştir:

Bizim ülkemizde böylesi programlar benim bildiğim kadarıyla yoktu ya da varsa da ben bilmiyorum. Bu nedenle oradaki yaklaşım konusunda emin değilim. Ama tahmin ediyorum ki tıpkı okulda olduğu gibi, okul dışı eğitimlerde de herkes kendi akranları ile eğitim görüyordur. Buradaki ortam biraz değişik. İlk geldiğimizde biraz yadırgadık. Benim için çok büyük bir problem olmadı. Gençlerin nasıl düşündüğünü görmek de güzel. Ama özellikle yaşlı erkekler için durum biraz zor olabiliyor. İlk başlarda sık sık gençlerin sözünü kesiyorlar, yaşlarını öne çıkarıyorlardı. Bu da gençlerin kendi düşüncelerini söylemesini zorlaştırıyordu. Ama öğretmenler hep hatırlattı. Bu konu daha iyiye gidiyor (K, 42, kadın).

Gözlemlenen grupta, eşit olan cinsiyet dengesi ve yaş dağılımındaki çeşitlilik, aynı zamanda kişiler arasında eşitlikçi bir zeminin tesisinin gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Aynı zamanda farklı yaş ve cinsiyet gruplarının birlikte öğrenme sürecine dâhil edilmesi, yetişkin öğrenme ortamlarının aynı zamanda karşılıklı öğrenme ve yansıtma alanları üretebildiğini ortaya koymaktadır.

Katılımcı görüşleri arasında en belirgin olarak ortaya çıkan ve dikkat çeken unsurun, programın kendi anaadilleri olan Arapça olarak uygulanması olduğu tespit edilmiştir. Bir görüşmecinin aşağıdaki ifadeleri diğer katılımcıların da yaygınlıkla üzerinde mutabık oldukları bir husus olmuştur:

Ben programa kayıt yaptırdığımda, eğitim dilinin Arapça olacağını öğrendim. Bu benim için büyük bir mutluluk oldu. İki yıl boyunca kampta yaşadım ve diğer insanlarla olan tüm iletişimim Arapça oldu. Bu nedenle İsviçre öğrenme imkânım olmadı. Bu programın zorunlu olduğunu öğrendiğimde ilk aklıma gelen, programı nasıl anlayacağım oldu. Fakat eğitimin Arapça gerçekleşeceğini öğrendiğimde rahatladım. Buradaki

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyumunu

öğretmenlerimiz çok sıcakkanlı. İnsanın kendi dilinde böyle bir eğitimi alması çok güzel. Burada bize değer verildiğini düşünüyorum (K, 42, kadın).

Eğitmenlerce önemsenen grup dinamiği konusu, katılımcılar tarafından da hayli benimsenmiştir. Katılımcılar, ilkesel olarak kendi kurallarının kendileri tarafından belirlenmesinin oldukça uygun bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir ve tüm görüşmeciler, bu yöntemin aktif katılımı sağlamakta olumlu katkısı olduğu kanaatini bildirmişlerdir. Bir katılımcın (Mu, 22, erkek) *“Grup olarak kendi kurallarımızı kendimize koydurdular. Bu çok hoşuma gitti. Biri bir kural öneriyor, herkes bu kural konusunda hemfikir ise kabul ediliyor. Böylelikle insanlar kuralları daha çabuk benimsiyorlar”* değerlendirmesi ile konuyu dile getirmiştir.

Aynı zamanda görüşmeciler, program yönteminin önemli bir bileşeni olan müfredat ve eğitim materyallerinin de programın başarısına önemli etkileri olduğunu düşünmektedirler. Katılımcılar, özellikle program uygulaması sırasında kullanılan karikatür, video vb. görsel malzemelerin, konunun anlaşılması açısından oldukça önemli olduğunu beyan etmişlerdir. Yaşı görece daha genç olan görüşmecilerde beklenen yönetime dair benimseme, görece yaşı daha ileri olan katılımcılardan da gelmiştir. Bir katılımcının (L, 48, kadın) *“Eğitimler çok eğlenceli geçiyor. Filmler izliyoruz, bazen resimler üzerine tartışıyoruz. Bu konuları sadece öğretmenler anlatmış olsaydı bu kadar keyifli olmayabilirdi”* ifadesi bu durumu yansıtmaktadır. Eğitim sürecinin değerlendirilmesi ile ilgili bir diğer husus da özellikle bu görsel materyallerin kullanıldığı tartışma gruplarının verimliliği olmuştur. Katılımcılar, söz konusu videoların, karikatürlerin ve bu materyallerle ilişkili tartışma sorularının üzerine inşa edilen serbest tartışma gruplarının, öğrenmelerine önemli ölçüde katkı sağladığını belirtmişlerdir. Tartışma gruplarının yalnızca bahsi geçen konuya dair farkındalık yaratmakla kalmadığı, aynı zamanda katılımcılar arasında tartışma kültürünün gelişmesine de katkı sağladığı katılımcılar tarafından dile getirilmektedir. Bir katılımcının (K, 42, kadın) *“Tartışma gruplarında farklı görüşler oluyor. İlk zamanlarda sinirlenmeler de oluyordu. Artık farklı görüşleri merakla dinliyorum. Katılmadığım noktalara her zaman itiraz edebiliyorum, söyleyen erkek olsa bile”* şeklindeki ifadesi, programın, kadınların kendilerine atanan toplumsal cinsiyet rolleri nedeni ile karşı karşıya bırakıldıkları engelleri de bir ölçüde ortadan kaldırma işlevi olduğunu göstermektedir.

2.8. Katılımcıların Programın Etkisine İlişkin Görüşleri

Görüşmeciler, programın İsveç'teki yaşamlarına ve sosyal uyumlarına doğrudan olumlu etkileri olduğunu düşünmektedirler. Katılımcıların, programın hangi çerçevede etkileri olduğu sorusuna verdikleri yanıtlar, İsveç'e ve İsveç toplumuna sosyal uyum, sosyal çevre

edinme, İsveç'teki ilk yılların travmatik izlerini yok etme, psikolojik iyi hal durumu olarak gruplanabilir.

Katılımcıların İsveç'e ve İsveç toplumuna sosyal uyum bakımından işaret ettikleri temel husus, kültürel açıdan var olan ciddi farklar ve programın söz konusu bu kültürel farklara dair sağladığı bilgi ve farkındalık olmuştur. Katılımcılar, söz konusu kültürel farklar dâhilinde aile yaşamı, gelenekler, yeme içme alışkanlıkları, çocuk büyütme alışkanlık ve yaklaşımları, kadın-erkek ilişkileri, insanların birbirlerine davranış biçimleri, komşuluk ilişkileri, dini ibadetler, giyim tarzı, müzik gibi hususları işaret etmişlerdir.

Oturum izni henüz verilen ve Uppsala'ya yeni gelmiş olan görüşmeciler, kentteki en önemli sorunlarından biri olarak da sosyal ilişkilerden uzak olma konusunu gündeme getirmişlerdir. Bu vesile ile, kursun önemli bir etkisinin de sosyal yaşamlarına olan katkı olduğu beyan edilmiştir. Katılımcılar, benzer nedenlerle ayrılıp geldikleri aynı ülkede yine kendi ülkelerinden kişilerle buluşmuş olmaktan oldukça memnun durumdadırlar ve bu sivil oryantasyon programının önemli bir etkisinin de yeni insanlarla tanışıp sosyal çevrelerini geliştirmek olduğunu düşünmektedirler. Bu durumu bir katılımcı (L, 48, kadın) *"Bu kurs sayesinde kendi toplumumuzdan insanlar tanıyoruz. Buradaki birçok insan uzun süre kampta kalarak geldi ve sosyal açıdan zor günler geçirdik. Ama çok şükür, artık özgürüz"* ifadeleri dile getirmiştir. Sivil Oryantasyon Programı'nın sağladığı sosyal zemin ve psikolojik olarak iyileştirici yönünün, söz konusu travmatik deneyimin bir ölçüde de olsa azaltılmasında etkili olduğu belirtilmektedir. Katılımcılar, Sivil Oryantasyon Programı'nın sağladığı sosyal zemin ile psikolojik iyi hal durumlarına olumlu katkılar oluştuğunu değerlendirmektedirler. Programın informal kısımlarında ve İsveçli olan eğitmen ya da yetkililer ile temel düzeyde İsveççe konuştuklarını ifade eden katılımcılar, Arapça uygulanan Sivil Oryantasyon Programı'nın doğrudan olmasa da dolaylı olarak dil becerilerini geliştirdiklerini düşünmektedirler.

2.9. Yetişkinlerin Kurslara Katılımlarındaki Temel Motivasyonları ve Karşılaştıkları Engeller

Bu çalışmada incelenen; İsveç'in "mülteci" statüsü tanıdığı kişilerin katıldığı, "Yerleşim Yasası (Establishment Act)" isimli kanun ile sabit görülen uygulamaların bir parçasıdır. Bu yasa kapsamında kendisine mülteci statüsü tevdi edilen kişilere uygulanan kapsamlı bir destek programı mevcuttur (Informationsverige.se, 2025). Bu destek programının birinci basamağı, kişilerin İsveç İş Bulma Kurumu'na müracaatları ve kendilerine yapılan bir yetkinlik değerlendirmesi ile başlar. Bu değerlendirme kapsamında kişinin eğitim geçmişi, önceki iş

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyumu

deneyimleri, sosyal becerileri ve ilgi alanları saptanır. Aynı zamanda örgün eğitim geçmişine yönelik belgelendirilebilecek hususlar değerlendirilir ve kişi ile ilgili kapsamlı bir analiz gerçekleştirilir. Gerçekleştirilen bu çalışmanın ardından, kişi için bir "kişisel tanıtım planı" hazırlanır. İş Bulma Kurumu, kişinin yetkinliklerine göre iş arayışı konusunda mülteci statüsündeki bireye destek olurken (özgeçmiş hazırlama, iş arayacak mecralara dair danışmanlık vs.) aynı zamanda açık pozisyon değerlendirme çalışmaları ile ilgili kişiye uygun bir pozisyon oluşması halinde eşleştirmeler gerçekleştirilmektedir.

Tam zamanlı katılım istenen ve kişilerin vakitlerinin büyük ölçüde vakfedilmesini gerektiren söz konusu uygulamalar, aynı zamanda yararlanıcılarına maddi destek de sağlamaktadır. Bir katılımcı konu ile ilgili görüşlerini şöyle ifade etmiştir:

İsveç'e geldiğimizde bir miktar birikmiş paramız vardı. Ancak burası çok pahalı bir ülke. Birikimlerimizi çok kısa zamanda bitirdik. Bu programa katılmak zorunlu. Aynı zamanda birçok şey öğrendiğimiz, iyi bir şey ve programa katıldığımız için sağlanan bir maddi destek var. Bu maddi destek olmasa, zorunlu olan bu programa katılmamız mümkün olamazdı. Herkesin bir geçim problemi var. Maddi destek olmasaydı buraya katılamazdım (N, 26, erkek).

Katılımcılar ile yapılan görüşmelerde, kişilerin eğitime katılmalarının en temel motivasyonlarının, bahsi geçen devam zorunluluğu olduğu bildirilmiştir. Bununla birlikte, sosyal yaşama uyum, dil becerilerini geliştirme, İsveç toplumunu yakından tanıma ihtiyacı, sosyal çevre ihtiyacı, kendi toplumundan yeni kişiler ile tanışma ve arkadaşlık geliştirme, İsveç'teki yaşama ilişkin deneyim paylaşımı, sosyal paylaşımların getireceği psikososyal destek gibi konular dile getirilmiştir. Bunlardan en çok öne çıkanının sosyal yaşama uyum ve dil becerilerinin gelişimine destek olduğu görülmüştür.

Kadın görüşmecilerden iki kişi, kursun kadın erkek gruplarda karma olarak uygulanmasının başta kendilerinde bir tedirginlik yarattığını ve katılımları konusunda bazı çekinceler olduğunu bildirmişlerdir. Ancak grubun kalabalık olması, eğitmenlerin hem kadın hem erkeklerden oluşması ve katılımcı ifadesi ile "bizden" olmaları sürece adapte olmalarını kolaylaştırmıştır.

2.10. Belediye Yetkililerinin Sığınmacı Olgusuna Yaklaşımları ve

Değerlendirmeleri

Görüşülen tüm kamu yetkilileri, 2016 yılını konuyla alakalı bir milat olarak değerlendirmektedir. Uppsala Belediyesi İş Geliştirme Birimi yetkilisinin aktardığına göre,

2015 yılında süregelen girişlerle birlikte yıl sonunda 163.000'e varan sığınmacı başvurusu, Belediyeleri bazı noktalarda hizmetler açısından çözümsüz bırakmıştır. 1990'lardaki Yugoslavya krizinin akabinde gerçekleşen sığınmacı rekorunu dahi kıran bu rakam, sığınmacılara kamu hizmeti olarak sunulma zorunluluğuna sahip barınma konusunda ciddi sorunlara yol açmıştır.

2016 yılının öncesine kadar, sığınmacılara ilişkin tüm konulardan İsveç Göç Ajansı'nın sorumlu olması durumu, 2016 yılında çıkan Barınma Yasası (Housing Act) ile değişmiştir. Bu yasa öncesinde, İsveç Göç Ajansı, ağırlayacakları mülteci sayısı konusunda Belediyelerle istişare etmekte, idari kapasiteleri bağlamında sayı hususuna birlikte karar vermekteydiler. Özellikle barınma konusunun halihazırda İsveçliler için büyük bir sorun oluşu Uppsala gibi büyük şehirlerde, genellikle Belediyeler söz konusu merkezi talebi olumsuz yanıtlamak durumunda kalmaktaydı. Bu nedenle, söz konusu zamana dek ülkede görülmemiş bir rakama ulaşılmış olması, konu ile ilgili ilave tedbirler alınmasını gerektirmişti.

Bu nedenle İsveç Göç Ajansı, ilgili Belediyelerle konuyu müzakere etmek yerine, Barınma Yasasının (Housing Act) verdiği yetkiyle, nüfus ve istihdam olanakları çerçevesinde doğrudan yönlendirmelere başlamıştır. Bu yeni düzenleme ile, ilgili Belediyeler, bu yönlendirmelere yanıt vermek ve ilgili kişilere ilişkin düzenlemeleri yapmak zorundadır. Belediye yetkililerinin beyanlarına göre, bu yeni düzenleme ile, barınma imkanlarının görece daha fazla, ancak istihdam olanaklarının kısıtlı olduğu Kuzey illerindeki yoğunluk, homojen olarak diğer illere de yansımaya başlamış ve istihdam olanaklarını da göz önünde bulunduran yeni bir yönlendirme sistemi geliştirilmiştir. Örneğin, 2017 yılında Uppsala Belediyesi 918 kişi kabul etmiştir. Yine aynı Belediye yetkilisinin bildirdiğine göre, kitlesel girişlerin olduğu 2016 yılının sadece bir yıl öncesinde Uppsala Belediyesi'nin kabul ettiği mülteci sayısı yalnızca kırk dolaylarında idi. Bu da sadece bir yılda yaklaşık yirmi kat artış anlamına gelmektedir.

Var olan bu zorlukları ifade eden, Uppsala Belediyesi'nin İş Geliştirme Sorumlusu yaşanan süreci şöyle tarif etmiştir:

Bir belediye iştiraki olan ve kentteki barınma ihtiyaçlarına çözümler getiren Uppsala Ham ile birimiz arasında daha önce bir anlaşma vardı. Buna göre, var olan konut stokunun yüzde üçü, Belediyemizin yeni gelen mültecilere tahsis etmesi için bizlere ayrılıyordu. Ancak gelen noktada bu kota bize hiçbir şekilde yetmez hale geldi. Biz de bu kotanın artırılması için birtakım girişimlerde bulduk ve bunun yüzde yediye çıkmasını sağladık. Ancak söz konusu yükseliş, yine de çok büyük oranda artan mülteci nüfusunu karşılayabilmemiz için yeterli olmadı.

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyum

Alınan bu tedbirlerin, hâlihazırda ciddi anlamda bir darboğazda olan ve mevcut ihtiyacı karşılayamayan barınma ihtiyacı için yeterli olmadığını belirten uzman, Belediye içerisinde ek tedbirlerin alındığından ve buna dair “iyi örnek” sayılabilecek ve Uppsala özelinde, yerelde ortaya çıkmış bir uygulama geliştirdiklerinden bahsetmiştir:

Barınma alanındaki çözümsüzlük, bizi yeni bir arayışa yöneltti. Gerçekleştirdiğimiz görüşmeler ve toplantılardan çıkan sonuç, yerel halkı, mültecilere evini açmak konusunda ikna etmek oldu. Bu, hem yerel halk ve mülteciler arasındaki uyum konusunda Belediyenin yaptığı çalışmalara destek olacak, hem de var olan daralmaya ciddi olumlu katkılar sağlayacaktı. “Kalbinde yer varsa, konaklamaya da yer vardır!” sloganı ile kentteki kalabalık alanlara ve sosyal medyaya ilanlar verdik ve insanları, evlerindeki boş oda, kat gibi alanları kiralamaya teşvik ettik. Söz konusu mekanların kirası, kişinin tanıtım planı kapsamındaki süre zarfında Belediye tarafından ödendiğinden, finansal bir problem de yaşanmadı ve birçok insan bu kampanya kapsamında bize evlerindeki oda ya da katlarını kiraladılar.

Görüşmenin gerçekleştirildiği, Uppsala Belediyesi'nin İş Geliştirme Birimi'nin yine dolaylı olarak entegrasyona hizmet eder nitelikteki bir diğer uygulaması da kurdukları “gezici ekipler” olmuştur. Çok dilli saha çalışanlarından oluşan söz konusu ekipler, gezici olarak mültecilerin yerleştirildikleri evlerde kendilerini ziyaret etmekte, var olan durumları ile ilgili görüşmeler gerçekleştirmekte ve aynı zamanda İsveç'teki toplumsal yaşam konusu ile ilgili temel bilgiler vermektedirler. Kentlerin kapasitesi, yasalar ve mevzuatlarla gereklilikleri çizmiş sosyal devlet uygulamaları ve yukarıda da bahsedilen, geçmiş yıllara kıyasla çok büyük artış gösteren mülteci sayıları, yalnızca barınma ve altyapı gibi teknik hususları değil; kültürlerarası farklar, toplumların birbirini tanıma ve uyum ihtiyacı gibi konu ve ihtiyaçları da beraberinde getirmiştir.

Belediyenin “Göçmenler İçin Temel Haklar Birimi” sorumlusu ise konuyu şöyle değerlendirmektedir:

Sistem her ne kadar iyi tasarlanmış ve düşünülmüş tedbirler sunsa da yararlanıcıların programla doğru bir bağ kurması gereklidir. Söz konusu bağ, yalnızca dil ile kurulacak bir bağ değildir. Aynı zamanda kültürel hassasiyetlerin de gözetildiği bir program, bu nedenle çok önemlidir. Aksi halde, yararlanıcıların sosyal destek programlarıyla bağ kurması güçleşecek ve böylece özellikle eğitim programlarından düşüşler başlayacaktır ya da insanlar zorla katılım göstereceklerdir ki bu da verimi doğrudan etkiler. Bu nedenle Belediye'nin İş Geliştirme Birimi'nin öncülüğünde kurulan mobil ekipler, mültecileri evinde ziyaret ediyor, onlarla var olan bağları güçlendiriyor ve sosyal destek programlarının yalnızca kurumlarda sıkışmasının önüne geçiyorlar. Söz konusu birim sekiz ayrı dil konuşabilen saha çalışanlarına sahip ve sosyal destek kurumları ile mülteciler arasındaki en önemli bağı teşkil ediyorlar. Farklı uzmanlar tarafından

Yetişkin Eğitimi Dergisi/Cilt: 7/Sayı: 13/Kasım 2024/Sayfa: 5-29

Journal of Adult Education/Volume: 7/Issue: 13/November 2024/Pages: 5-29

dile getirilmiş olan, İsveç'in az nüfusa sahip küçük bir ülke olduğu gerçeği, görece düşük değerlendirilebilecek kabul edilen mülteci sayısını tekrar değerlendirme gerekliliğini ortaya koymaktadır. Birçok Avrupa ülkesine kıyasla, nüfusuna oranla önemli sayıda mülteciye ev sahipliği yapan ve Suriye İç Savaşı'nın 2015'te yarattığı kitlesel akına 2015 ve 2016 yıllarında çok önemli ölçüde yanıt veren İsveç'teki konuya bakışın ekonomik perspektifi ile de birtakım değerlendirmeler edinilmiştir.

2.11. Sivil Toplum Örgütlerinin Mülteci Olgusuna Yaklaşımı ve Değerlendirmeleri

Sivil Oryantasyon Programı bağlamında, İsveç'teki göç ve mülteciler ile ilgili son durumlara ilişkin uluslararası kuruluş ve sivil toplum örgütleri ile birtakım görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler, gerçekleştirilme sırasına göre UNHCR (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), FARR (İsveç Mülteci Destek Grupları Ağı), SIU (Göçmen Dernekleri İş Birliği Ağı) yetkilileri ile gerçekleştirilmiştir. Göç hareketlerinin, sivil toplum örgütlerinin çalışmaları ve çabalarından bağımsız olarak değerlendirilemeyecek olduğu gerçeğinden yola çıkarak ilgili görüşmeler yürütülmüş ve konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin görüşleri alınmıştır.

Araştırma kapsamında görüşülen UNHCR temsilcisi de bu hususun altını çizmiş ve konuyu teyit etmiştir:

Biz UNHCR olarak İsveç'te mülteci yerleştirmesi ile ilgili çalışıyoruz ancak UNHCR kapsamında yerleştirilen mülteci sayısı, ülkedeki mülteci sayısı ile karşılaştırıldığında oldukça az. Bariz şekilde geçen birkaç yılda, 2015-2016'dan beri bildiğiniz gibi sığınmacıların İsveç'e büyük bir akımı oldu. Bu, İsveç Göç Ajansı için çok yoğun ve zorlu bir süreç oldu. Nitekim hem kayıt alma hem de mülteci statüsü belirleme konusunda görev aldılar. Aynı zamanda ilgili kurumlar barınma ve istihdam konularında görev aldı ve almaya devam ediyor. Özellikle barınmaya ilişkin konuda İsveç Göç Ajansı ülkenin farklı yerlerinde farklı tip binalar bulmak zorunda kaldı. Sığınmacılar ülkenin her yerine, sosyal desteklerin verilmediği alanlara bile dağıldılar. Neyse ki sivil toplum kuruluşları bu yoğunluğu vaktinde tespit etti ve buna dair önlemler ve aktiviteler planladı. Sivil toplum örgütlerinin konuya olan katkıları bakımından çeşitli şeyler sıralanabilir; giyim, çocuklar için oyuncak, sığınmacılar İsveççe öğrenebilsinler diye dil kafeleri vs. sağlanan bu destekler arasında. Bu sıcak konu, sivil toplumun ve kişisel olarak İsveçli bireylerin dikkatini çekti, bağ kurmak ve bu sorunların çözümüne dahil olmak istediler. Sivil toplum kuruluşlarının bu çabaları olmasaydı, bu konuyu yönetmek bu kadar kolay olamayabilirdi.

Uppsala'da yer alan ve yerel düzeyde elliye aşkın sivil toplum örgütünü barındıran bir çatı kuruluş olan SIU (Göçmen Dernekleri İşbirliği Ağı'nın yetkilisi de konuyu benzer bir çerçevede değerlendirmiştir:

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyum

SIU, çok sayıda sivil toplum örgütünün bir arada olduğu, Suriye konusu henüz gündeme gelmeden çok önce kurulmuş bir şemsiye organizasyondur. Aramızda farklı etnik grup ve ülkelerden gelen kişilerin oluşturduğu sivil toplum örgütleri var. Dolayısı ile sosyal uyum konusu bizim kuruluşumuzun doğası gereği doğrudan bir çalışma alanı. Bünyemizdeki çok sayıda örgütün gerçekleştirdiği sosyal faaliyetlerin yanı sıra, SIU'ya ait ve 24 saat Arapça, Farsça, Somalice, Kürtçe, Tigrinyaca, hatta Türkçe bile yayın yapan bir radyomuz var. Bu radyo, müzik yayınının yanı sıra aynı zamanda kişilerin haklarını öğrenebilecekleri ve İsveç'teki yaşama uyum sağlayabilmelerini kolaylaştırıcı pratik bilgiler de içeriyor. Özellikle Arapça yayınlarımız bu konuda oldukça etkin çünkü İsveç'e yeni gelmiş, çok sayıda Arapça konuşan insan mevcut. İsveç her ne kadar göç konusuna alışkın ve bununla ilgili bir sisteme sahip bir ülke olsa da burada oldukça büyük sayılardan bahsediyoruz. Bu gibi yüksek sayılara ev sahipliği yapmak, İsveç gibi iyi bir sistemi olan bir ülke için dahi hayli zor. Bu açıdan devreye giren çok sayıda sivil toplum kuruluşu, özellikle insani yardım açısından ve toplumun konuya ilişkin örgütlenmesini ve yardım faaliyetlerini organize etmeleri açısından büyük katkı sağladı.

FARR (İsveç Mülteci Destek Grupları Ağı) yetkilisi ise sivil toplum kuruluşlarının rolünün yeterince güçlü olmadığını düşünmektedir. İsveç'in kamusal kaynaklarının, daha kapsayıcı bir nitelikte mobilize edilebileceği konusunu değerlendiren FARR temsilcisi, özellikle yaşanan sorunların başında gelen sınır dışı kararları, oturum izinlerinin süre limitleri ve bunun sosyal uyum süreçlerine olumsuz etkisi noktalarına dikkat çekmiştir:

21

İsveç, tarihindeki en büyük göç hareketi ile karşı karşıya ve bu durum çok çeşitli alanlarda yansımaları sebep olan bir olgu haline dönüştü. İsveç'in insan haklarını üstün bir değer olarak benimseyen ve uygulamalarını bu çerçevede düzenleyen anlayışın bir miktar geriye doğru gittiğini görüyoruz. İsveç'in ekonomik olarak müreffeh bir ülke olması, birçok insanın ilgisini çekiyor ve bu tabii ki anlaşılabilir bir durum. Bu nedenle ülkede yükselen göçmen sayısı, zaman içerisinde göçmenlerin lehine birçok düzenlemeyi ne yazık ki geriye doğru götürmeye başladı. Afganistan örneğine bakalım: İsveç Hükümeti resmi olarak Afganistan'ı güvenli olmayan ülke olarak ilan etmesine ve kendi vatandaşlarına yönelik seyahat uyarısı yapmasına rağmen, Afganistan uyruklu birçok kişiye dair, ülkenin artık 'güvenli' olduğu gerekçesi ile sınır dışı kararı verilmiştir. Bu kişilerin akıbeti hakkında çok az şey biliyoruz ama aralarında Taliban'dan kaçarak İsveç'e gelen kişiler olduğu düşünülürse, güvenlikleri ile ilgili bir tehdit olduğunu söylemek çok mümkün. Kayda değer bir diğer negatif uygulama ise, oturma izinlerine gelen süre limitleridir. Öncesinde, mülteci statüsü kazanmış olan herkese süresiz oturma izni verilirken, yeni düzenleme ile bu süre ilk başvuruda bir ve takip eden yıllarda yenileme ile sınırlandırılmıştır. Bu durum da kesinlikle insanların İsveç toplumuna uyum sağlamaları önünde önemli bir engel niteliğindedir. İnsanlar uzun dönem plan yapamaz, geleceklerini planlayamaz ve bundan birkaç yıl sonra nerede olacaklarını pek bilemez haldeler. Sosyal uyum, çok zorlu süreçlerle, farklı kurum ve aktörler tarafından inşa edilen, emek isteyen bir

süreç. Böylesi geri uygulamalar ise kişilerin motivasyonunu tek hamlede kırabilen ve sosyal uyum süreçlerini tek hamlede yok edebilen durumlar oluşturmaktadır.

3. Tartışma ve Sonuç

İsveç, her ne kadar çokkültürlü yapıya sahip ve göç kavramına alışkın olan bir ülke olsa da ülkede tedricen artan mülteci ve göçmen sayısının 2016 yılında ani bir yükselişe uğradığı görülmüştür. Araştırmanın çerçevesinde görüşülen uzmanlardan bazılarının da dile getirdiği gibi, İsveç yaşlanan nüfusu ve gerçekleştirilen projeksiyonlar neticesinde iş gücüne olan ihtiyacı ve göç yönetimini istihdam çerçevesinde de değerlendirmek durumundadır. Bu çerçevede oluşturulmuş yapılandırılmış sistem ve mevzuat, 2016 yılındaki ani yükselişe birlikte farklı tedbirlere olan ihtiyaçları da beraberinde getirmiştir. Suriye iç savaşı nedeniyle, İsveç'in halihazırdaki nüfusuna kıyasla hayli büyük bir orana tekabül eden yeni gelen mülteci sayısı, sosyal uyum konusunda etkin uygulamalar ve mevzuatların geliştirilmesi konusunda bir ihtiyaç doğurmuştur. Bunlardan en önemlisi olan ve kökenini Yerleşim Yasası'ndan alan tanıtıcı plan düzenlemeleri, kişilerin yeni ülkelere uyumlarını başarı ile sürdürülebilmesine önemli bir katkı sağlamaktadır. Sivil Oryantasyon Programı'nın amaçlarının, kişilerin İsveç'teki yeni yaşamlarına adapte olabilmeleri, toplumu tanıyarak genel prensipler konusunda bilgi edinmelerini ve gündelik hayata dair toplumsal pratiklere haiz olmalarını sağlamak olduğu görülmüştür.

Sivil Oryantasyon Programı'nın ilgili mevzuatı ve dayanağı oluşturulmuş, gereken özen ve hassasiyet dahilinde uygulandığı sonucuna varılmıştır. Katılımcıların ve görüşme yapılan sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumu temsilcilerince de teyit edilen bu durumun, özellikle Suriye iç savaşı neticesinde göç konusundan etkilenen çok sayıda ülkeye örnek olabilecek nitelikte uygulamaları ortaya koyduğu değerlendirilmektedir.

Program kapsamında katılımcıların sosyal hak ve sorumluluklar gibi bilgileri edinmelerinin yanı sıra; programın İsveç'te günlük yaşam, dil, aile, sosyal katılım, sağlık gibi pratik bilgileri de içeren geniş bir bilgi birikimi edindikleri gözlemlenmiştir. Programın saha çalışması niteliğindeki bileşenlerinde ise katılımcılar, doğrudan yetişkin eğitimcilerinin eşliğinde kent yaşamı ile tanıştırmakta, kentte ihtiyaç duyabilecekleri kurumlarla doğrudan bir araya gelmektedirler.

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyumunu

Programın yapısına ilişkin bölümlerde de bahsi geçtiği üzere, Sivil Oryantasyon Programı, yetişkinin kendi dilinde ya da kendini ifade etme becerisine sahip bir başka dilde organize edilmektedir. Oldukça önemli bir husus olduğu düşünülen bu durumun pratik olarak gerçekleştirilebilmesi bir hayli zor olmakla birlikte, gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda yararlanıcıların programdan üst düzey fayda sağlamasına önemli katkılar sağladığı görülmüştür. Eğitimciler ile katılımcılar arasında kurulan dilsel ve kültürel yakınlığın, öğrenme sürecini kolaylaştırıcı bir unsur olarak öne çıkması, yetişkin eğitiminde deneyim ve karşılıklılığın önemini vurgulayan yaklaşımlarla örtüşmektedir.

Ancak olumlu olarak değerlendirilen söz konusu hususlara ve eğitimcilerin programa önemli ölçüde katkısı olduğu düşünülmesine rağmen, eğitimci seçimi konusunun yeterince yapılandırılmadığı, seçim kriterlerine dair bir yönerge olmadığı, yöneticilerin inisiyatifi dahilinde yürütülen bu sürecin, kurumdaki yöneticilerin değişmesi durumunda sekteye uğrayabileceği sonucuna varılmıştır. Eğitimci seçimi ile ilgili alınacak tedbir ve gerçekleştirilecek düzenlemelerin, programın faydası açısından uzun dönem ve önemli etkilerinin olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda böylesi bir düzenleme, İsveç'teki Ayrımcılık Karşıtı Yasa ile de uyumlu bir uygulama olacak ve eğitimci seçimi bağlamında ilgili kurum, kuruluş ya da şahıslar nezdinde herhangi bir şüphe oluşma ihtimalini ortadan kaldıracaktır.

23

Program materyallerinin, yetişkin eğitiminin genel kural ve ilkeleri doğrultusunda yetişkinlerin ihtiyaç ve duygu dünyalarına hitap edebilecek nitelikte, kapsadığı konular itibarıyla kişilerin günlük yaşamına olumlu yönde etkiler yaratabilecek güçte ve kapsamda olduğu değerlendirilmiştir. Materyallerin özellikle görsel ağırlıkta olması, anadili Arapça olan ve Latin harfleri ile okuma yazma bilmeyen katılımcıların da programa aktif bir biçimde dahil edilebilmesinin yolunu açmaktadır. Bu anlamda materyallerin sosyal açıdan kapsayıcı nitelikte olduğu görüşü benimsenmiştir.

Programın katılımcısı yetişkinlerin altını çizdiği önemli hususlardan biri, faaliyetler esnasında sunulan çocuk bakım uygulamaları olmuştur. Mültecilere özel bir program olan kişisel tanıtım planı gibi sosyal bir yardım alan herkesin ücretsiz yararlanabildiği söz konusu çocuk bakım hizmetlerinin, yetişkin eğitimi faaliyetlerine katılım konusunda önemli bir avantaj sağladığı sonucuna varılmıştır. Çocukların ya da ebeveynlerinin vatandaşlık durumlarına bakılmaksızın verilen bu söz konusu desteğin, katılımcıların programdan rahat ve konsantre bir şekilde faydalanmaları adına büyük önem arz ettiği düşünülmekte ve söz konusu uygulamanın devamının önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Eğitim mekanlarının ve fiziksel düzenlemelerin de bu duruma önemli katkıları olduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu mekanlar, yetişkin eğitimi programının uygulandığı yerler olmakla birlikte aynı zamanda katılımcılar için program öncesi ve sonrası sosyal bir mekân olma niteliğini de taşımaktadır. Dolayısı ile programın, katılımcılara İsveç kültürüne uyum sağlamalarına yönelik katkılarının yanı sıra, yine kendi ülkelerinden yeni kişilerle tanışmalarına zemin hazırlamak gibi bir özelliği de bulunmaktadır. Katılımcılar tarafından da dile getirilmiş konulardan biri olan söz konusu husus neticesinde, programın aynı zamanda katılımcıların kendi kültürlerinin korunmasına da dolaylı olarak katkı sağladığı sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda programın, katılımcıların İsveç toplumuna uyumlarını sağlamanın yanında, kişiler arası etkileşimi sağlaması açısından, katılımcıların iyi oluşlarına da doğal bir katkısı olduğu gözlemlenmiştir.

Bununla birlikte, eğitmenler ve katılımcılar arasındaki ortak kültürel bağın, faaliyetin başarısında önemli bir etki yarattığı düşünülmektedir. Araştırmacı, gözlem çalışmasında ve yararlanıcılarla olan görüşmelerinde, bu hususun önemli katkıları olduğunu belirlemiştir. İsveç'e uzun süre önce olsa da göçmen olarak gelmiş ya da göçmen arka planına sahip bir ailenin ferdi olarak İsveç'te yaşamını sürdüren söz konusu eğitmenlerin, göç konusundaki arka planlarının ve hassasiyetlerinin de yetişkin yararlanıcılara, dolayısı ile programa katkısı olduğu düşünülmektedir. Eğitmenlerin tamamı, çiftdilli ya da İsveççeyi çok iyi konuşan kişiler olmakla birlikte, aynı zamanda yararlanıcılarla benzer etnik arka planlara sahiptir.

Yetişkin eğitiminin önemli bir özelliği olan, yetişkinlerin beklediği saygı ihtiyacı da görüşmeler sırasında dile getirilmiş hususlardan biri olmuştur. Araştırmacının gerçekleştirdiği gözlemler kapsamında da teyit ettiği üzere, programı uygulayan eğiticilerin genel yaklaşımları ve uygulama esnasında kullandıkları iletişim yöntemleri, katılımcılar arasında mümkün olduğunca hiyerarşi yaratmamaya çalışan bir yöntem üzerine kurulmuştur.

İstisnasız bütün görüşmeciler, İsveç'teki sosyal hayata uyum sağlamak konusunda bir iradeye sahiptir ve bu hususta çaba sarf etmeye hazır durumdadır. Aynı zamanda "evde oturmak" yerine programa iştirak etmeyi daha faydalı bulan kadın katılımcıların ifadeleri, toplumsal cinsiyet perspektifi ile okunduğunda kadın güçlenmesi ile de ilişkili olarak değerlendirilmektedir. Yine toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişkili biçimde, uygulamanın önünde önemli bir engel olma potansiyeline sahip bir diğer hususun ise çocuk bakımı olduğu düşünülmektedir. Çocuk bakımı konusunun, özellikle geleneksel toplumlarda kadına atfedilmiş bir sorumluluk olduğu bilinmektedir. Bilindiği üzere, yetişkin eğitimi

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyumunu

uygulamalarının tek başına uygunluğu yeterli bir husus değildir. Ancak bütüncül bir perspektifle, katılımcıların her türlü ihtiyacını ve engelini düşünerek planlanmış yetişkin eğitimi programları başarıya ulaşabilir. İsveç'te sosyal yardım alan bireyler için çocuk bakımı bedelsizdir. Görüşmeci kadınların tamamının çocuk sahibi olduğu tespit edilmiştir ve çocuk bakımı uygulamalarının başlı başına programa katılım için bir motivasyon kaynağı olduğu tüm görüşmecilerce bildirilmiştir.

Bütün görüşmeciler tarafından ifade edilen devam zorunluluğu, yetişkin eğitiminin "gönüllülük esasına dayanmak" prensibiyle çeliştiğini düşündürmektedir. Ancak programın yarattığı sonuçlar ve etkiler itibariyle katılımcıların ilgi ve beklentileri ile uyumlu bir halde ilerlediği düşünülmektedir. Bu bakımdan, söz konusu tedbirin, katılımcıların lehine döndüğünü söylemek mümkündür ve bu zaruret, katılımcılar için bir motivasyon aracı olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, yetişkin öğrenenlerin öğrenme sürecine katılımında dışsal zorunlulukların varlığına rağmen, öğrenmenin anlamlı ve yaşama dönük olması halinde içsel motivasyonun güçlenebileceğini ispatlamaktadır.

Araştırma kapsamında izlenen yetişkin eğitimi programının katılımcılara ödenen sosyal destek, programın görevlileri, mekân vb. giderler düşünüldüğünde kayda değer bir maliyeti olduğu görülmektedir. Bilindiği üzere, altyapı, mali destekler ve benzeri somut hizmetlerin yanında, yetişkin eğitimi uygulamaları gibi, sonucu ve yansımaları ancak orta vadede olabilecek uygulamaları hayata geçirmek, önemli bir siyasi irade, toplumsal mutabakat ve entelektüel anlayışı gerektirmektedir. Bu konudaki görüş beyanlarında, konunun ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde, merkezi biçimde ele alınış biçimi, yönetmelikler çerçevesinde uygulamaların gerçekleştirilmesi ve Belediyelere düşen sorumlulukların yine ilgili yasa ve yönetmeliklerce yapısal bir biçimde netleştirilmiş olduğu ve yerel düzeyde inisiyatif ve öznel yorumlara alan bırakmadığı görüşleri paylaşılmıştır. Ancak İsveç'in yapısal sistemi ve buna ilişkin yasa ve yönetmelikler, her ne kadar konuya ilişkin önemli bir görev üstlenmiş olsa da söz konusu sistemin sivil toplum aktörleri ve göç alanında çalışan, UNHCR ve benzeri uluslararası kuruluşların dahli ve desteği olmadan yönetilmesi oldukça zordur. Acil müdahale gerektiren ve afet sayılabilecek savaş nedenli göç gibi hususlarda sivil toplum örgütleri, kolay organize olabilen, fon kaynaklarına erişimi olan, bürokratik açıdan esnek yapıları ile genellikle önemli rol ve sorumluluklar üstlenmektedirler. Türkiye'deki sivil toplum örgütlerinin idari ve mali kapasitelerine de etkisi olan Suriye iç savaşı, İsveç'te de benzeri bir etki göstermiş ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının ortaya çıkmasına yol açmış ya da var olanların kapasitesini artırmıştır.

Sonuç olarak, Sivil Oryantasyon Programı'nın yerel yönetimler tarafından yapılandırılmış bir yetişkin eğitimi pratiği olarak verimli bir şekilde işlediği kanaatine ulaşılmıştır. Program; dil ve kültürel yakınlık, kapsayıcı materyaller ve çocuk bakım desteği gibi bileşenlerle kapsayıcılığı artırmaktadır. Program, yetişkin eğitimi ilkelerinin kamusal desteklerle buluşmasının iyi bir örneği olarak öne çıkmaktadır. Gelecek çalışmalarda İsveç'teki farklı Belediyelere dair örnekler ve katılımcıların uzun dönem izlemine dayalı veriler, uygulamanın genellenebilirliğini ve etkisini daha net ortaya koyacaktır.

Kaynakça

- Alba, R. ve Nee, V. (1997). Rethinking Assimilation Theory for a New Era of Immigration. *International Migration Review*, Cilt: 31, Sayı: 4, 826–874.
- Ankarloo, D. (t.y.). The Swedish Welfare Model: Counter-arguments to neoliberal myths and assertions. https://www.hetecon.net/wpcontent/uploads/2019/11/Ankarloo_Revised.pdf. Son erişim tarihi, 18/12/2025.
- Arbetsförmedlingen (İsveç İş Kurumu) (2025). İsveç İş Kurumu Tanıtımı. <https://arbetsformedlingen.se/om-oss>. Son erişim tarihi, 18/12/2025.
- Assmondson, B. ve Nobel, M. (2015). About Sweden. Gothenburg: Majornas Grafiska.
- Betts, A. (2009). Forced Migration and Global Politics. London: Wiley-Blackwell.
- 27 Brookfield, S. (1986). Understanding and Facilitating Adult Learning. Buckingham: The Open University Press.
- Burgess, P. (1971). Reasons for Adult Participation in Group Educational Activities. *Adult Education Quarterly*, Cilt: 22, Sayı: 1, 3–29.
- Carlson, M., Rabo, A. ve Gök, F. (2011). Çokkültürlü Toplumlarda Eğitim. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Cox, F. ve Sisk, T. (2017). Peacebuilding in Deeply Divided Societies: Toward Social Cohesion. Cham: Springer International Publishing.
- Cramme, O. ve Diamond, P. (2012). After the Third Way: The Future of Social Democracy in Europe. London: I.B. Tauris.
- Discrimination Act (2008). Discrimination Act (2008:567). <https://www.do.se/choose-language/english/discrimination-act-2008567>. Son erişim tarihi, 18/12/2025.
- Edwards, M. (2004). International Migration: Prospects and Policies in a Global Market. New York: Oxford University Press.
- EMN (European Migration Network) (2017). Migration, Integration, Asylum: Political Developments in Germany 2016.

<http://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/Publikationen/EMN/Politikberichte/emnpolitikbericht2016germany.pdf>.

Son erişim tarihi, 18/12/2025.

Geddes, A. (2006). *The Politics of Migration and Immigration in Europe*. London: Sage Publications.

Green, A., Preston, J. ve Janmaat, J. (2006). *Education, Equality and Social Cohesion: A Comparative Analysis*. New York: Palgrave Macmillan.

Guibernau, M. ve Rex, J. (1997). *The Ethnicity Reader: Nationalism, Multiculturalism and Migration*. Cambridge: Polity Press.

Habermas, J. (2014). *Kamusalılığın Yapısal Dönüşümü*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Hatton, T. (2008). *Global Migration and the World Economy*. İçinde: J. Williamson (der), *Globalization and the World Economy*, Cambridge: MIT Press.

Hudson, K. (2012). *The New European Left: A Socialism for the Twenty-First Century*. London: Palgrave Macmillan.

Informationsverige (2017). *Introduction Programme from Arbetsförmedlingen*.

<https://www.informationsverige.se/en/om-sverige/att-forsorja-sig-och-utvecklas-i-sverige/etableringsprogrammet.html>.

Son erişim tarihi, 18/12/2025.

IOM (International Organization for Migration) (2015). *World Migration Report 2015*. <https://www.iom.int/sites/default/files/country/docs/syria/IOM-World-Migration-Report-2015-Overview.pdf>. Son erişim tarihi, 18/12/2025.

Jensen, T. G. (2008). To Be “Danish”, Becoming “Muslim”: Contestations of National Identity? *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Cilt: 34, Sayı: 3, 389–409.

Karlsdóttir, A. vd. (2017). *Policies and Measures for Speeding up Labor Market Integration of Refugees in the Nordic Region: A Knowledge Overview*. Stockholm: Nordregio.

Knowles, M. (1980). *The Modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andragogy*. Cambridge: The Adult Education Company.

Kymlicka, W. (2015). *Çokkültürlü Yurttaşlık*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Lowe, J. (1975). *The Education of Adults: A World Perspective*. Paris: UNESCO Press.

Migrant Integration Policy Index (2015). MIPEx: Sweden.

<http://www.mipex.eu/sweden>. Son erişim tarihi, 18/12/2025.

İsveç'teki Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Uygulamaları Bağlamında Mültecilerin Sosyal Uyumunu

Migrationsverket (2017). Applications for Asylum Received 2000–2017.
<https://www.migrationsverket.se/download/18.4a5a58d51602d141cf41038/1515076827649/Application%20for%20asylum%20received%202000-2017.pdf>.
Son erişim tarihi, 18/12/2025.

Munck, R. (2009). Globalisation and Migration: New Issues, New Policies. London: Third World Network.

Neergaard, A. (2009). European Perspectives on Exclusion and Subordination: The Political Economy of Migration. Maastricht: Shaker Publishing.

Nohl, A. (2009). Kültürlerarası Pedagoji. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

OECD (2013). Foreign-Born Population.
<https://data.oecd.org/migration/foreign-born-population.htm>.
Son erişim tarihi, 18/12/2025.

Öner, S. ve Öner, N. (2015). Küreselleşme Çağında Göç: Kavramlar, Tartışmalar. İstanbul: İletişim Yayınları.

Portes, A. ve DeWind, J. (der) (2008). Rethinking Migration: New Theoretical and Empirical Perspectives. New York: Berghahn Books.

Scholten, P. vd. (2017). Policy Innovation in Refugee Integration? Rotterdam: Erasmus University.

SCB (İsveç İstatistik Kurumu) (2018). Sweden Population Statistics.
<https://www.scb.se/en/finding-statistics/statistics-by-subject-area/population/population-composition/population-statistics/>.
Son erişim tarihi, 18/12/2025.

Socialstyrelsen (1952). Social Sweden. Stockholm: Ehlns Skrivmaterial.

UNHCR (2015). Global Trends: Forced Displacement.
<https://www.unhcr.org/media/unhcr-global-trends-2015>.
Son erişim tarihi, 18/12/2025.

UNHCR (2018b). Syrian Regional Refugee Response.
<https://data2.unhcr.org/en/situations/syria>.
Son erişim tarihi, 18/12/2025.

Yıldız, A. ve Uysal, M. (der) (2013). Yetişkin Eğitimi. İstanbul: Kalkedon Yayınları.